

La visió d'Artur Perucho sobre Primo de Rivera

Publiquen 'Catalunya sota la dictadura', del borrianenc

El 1930 el jove periodista borrianenc Artur Perucho Badia, en substitució de l'hispanista valencianista Vicente Llorens Castillo, amic seu, va ser lector de castellà i de català a la Universitat de Marburg, població alemanya en què datà *Catalunya sota la dictadura* pel maig de 1930, llibre que eixe mateix any es va publicar en l'editorial barcelonesa Proa.

Es tracta d'un assaig politicoperiodístic que conté una documentació molt completa sobre el conjunt d'activitats repressives que la dictadura de Primo de Rivera va aplicar a Catalunya entre 1923 i 1930, en contra de les institucions, la població i la llengua. La característica principal del treball de Perucho és l'objectivitat que es desprèn de la gran quantitat de documents contemporanis de les més variades procedències que incorpora i comenta.

És un treball periodístic molt modern, un reportatge complet i detallat sobre el procés autocràtic que van protagonitzar Primo de Rivera i els seus correligionaris, amb una rica bateria de dades, notícies, actes, notes, etc., de què es val com a base de les seues explicacions i conclusions.

El llibre acaba d'aparèixer de nou en Publicacions de l'Abadia de Montserrat editat i anotat pel nostre estimat col·laborador Jo-

sep Palomero. A més de la introducció del curador, conté un pròleg del mateix autor ple de referències personals, més onze capítols d'extensió variable.

EL CONTINGUT

En el primer, titulat *El cop d'Estat*, Perucho censura el paper de l'últim president de la Mancomunitat, l'arquitecte Josep Puig i Cadafalch. Menciona uns comentaris publicats per Eduardo Ortega y Gasset en *Espanya encadenada. La veritat sobre la dictadura*, dels quals es desprèn que la dreta catalana estava assabentada del colp.

En *Els catalanistes davant la dictadura* analitza les reaccions que els diferents polítics catalans van adoptar respecte al cop d'Estat, com ara la posició favorable dels caps del sometent, així com les opinions que Primo de Rivera va exposar als regionalistes de dretes sobre l'excés de catalanització que es vivia a Catalunya, per la qual cosa calia espanyolitzar-la, sobretot eliminant el català de l'església i de l'escola.

En *Substitució i dissolució de la Mancomunitat* explica el procés de dissolució dels ajuntaments i les diputacions de Catalunya per haver-se mancomunat, així com la supressió de la mateixa Mancomunitat.

En *El «cas» de la Universitat Nova de Barcelona* planteja la repressió

Edició. Josep Palomero ha editat amb cura l'obra d'Artur Perucho.

Publicacions
de l'Abadia de
Montserrat torna
a editar aquest
assaig

a què fou sotmesa la universitat tècnica, fundada amb la reunió de les diverses Escoles professionals creades i mantingudes per la Mancomunitat, anomenada Universitat Nova de Barcelona, una víctima més de la política del directori.

En *Persecució de la llengua catalana* denuncia els atacs més flagrants contra la llengua, com la prohibició d'escriure en català fins i tot en la propaganda de les caixetes de mistos o en els prospecte de productes farmacèutics.

En *L'agressió contra el Col·legi d'Advocats* explica el cessament dels membres de la junta del Col·legi pel fet d'haver publicat en català la llista d'associats.

Dedica *La política internacional* a analitzar la política exterior de la dictadura: la grotesca visita oficial del rei d'Espanya al Papa Climent XI, on Alfons XIII va fer un ridícul espantós en oferir al Sant Pare organitzar una croada. També explica la posició del govern en relació amb la zona internacional de Tànger, afer que va culminar amb la inadequada decisió d'abandonar la Societat de Nacions, organisme on després va ha-

ver de sol·licitar el reingrés.

En *El plet català a la Societat de Nacions i als Congressos de Minories Nacionals* explica les iniciatives de la política catalana en els Congressos de Minories Nacionals que es van celebrar a Ginebra a partir d'octubre de 1925 a fi de gestionar les nefastes conseqüències polítiques dels tractats de pau de 1919 i 1920. Perucho va assistir als congressos de 1929 i 1930 en qualitat de periodista.

En *L'ordre públic* descriu els casos més notoris de repressió que van sofrir diverses víctimes concretes de la dictadura. També menciona la fallida conspiració contra la dictadura de José Sánchez Guerra, ordida a València, de què el periodista fou un observador privilegiat perquè en aquell moment es trobava en la ciutat. A continuació explica les característiques de la revista clandestina *Espanya con Honra*, impresa a França, i comenta les activitats antidictatorials que duïen a terme a París Unamuno, Blasco Ibáñez i Óscar Esplá, amb els quals es trobava sovint.

En l'últim capítol, *La dictadura és un mal negoci*, analitza la corrupció d'eixa etapa i finalitza amb un breu colofó en què, esperançat en la joventut, reclama el canvi polític: «Jo vull creure que la nova generació formarà també al nostre costat, en els dies atzarosos que s'apropen, i la salut des d'ara, amb un ample gest de germanor».

L'ESTIL

Amb intenció d'aconseguir la complicitat del lector, Perucho empra la ironia quan fa determinats comentaris negatius sobre persones relacionades amb la dictadura i els fets ridículs que van dur a terme. I, recorrent a l'humor, amb la seua prosa enginyosa i mordaç, enjudicia determinades situacions amb un distanciament burlesc, d'una comicitat pròxima al sarcasme. En definitiva, un llibre tan instructiu com divertit. ≡

Jordi Arnau